

Helse- og omsorgsdepartementet - HOD

Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 24/02025-4
Arkivkode: ---
Saksbehandler: Asbjørn Finstad
Deres referanse:
Dato: 14.10.2024

Høringssvar om krav om bakgrunnssjekk av personell

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsnotat om endringer i pasientjournalloven, helseregisterloven og helsepersonelloven. Vi takker for muligheten til å gi våre innspill til lovforslaget. Vi forstår behovet for økt kontroll og styrket sikkerhet i helse- og omsorgssektoren, spesielt i lys av den nåværende sikkerhetspolitiske situasjonen. Det er viktig å beskytte sensitive helsedata og sikre helse- og omsorgstjenestens evne til å utføre sine oppgaver uten risiko for kompromittering.

Vi støtter intensjonen om å styrke sikkerheten i sektoren og anerkjenner behovet for tiltak som reduserer risikoen for at uvedkommende får tilgang til kritiske systemer og data. Samtidig er det viktig at slike tiltak balanseres mot hensynet til personvern, rettssikkerhet og praktiske gjennomføringsmuligheter.

Om forslaget til bakgrunnssjekk

Behov for presiseringer og klare definisjoner

Departementet forutsetter tilsynelatende i høringsnotatet under punkt 4.2.1 på side 20 at kommuner og fylkeskommuner ikke vil ha behov for å få utført bakgrunnssjekk av personell. Den forutsetningen går igjen under departementets vurdering av de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget i punkt 5, hvor det fremgår at konsekvensene «antas bare å gjelde statlige aktører». Denne forutsetningen er imidlertid ikke gjenspeilet i lovforslaget.

Kommuner og fylkeskommuner er ansvarlige for behandling av en rekke helseopplysninger og vil derfor være dataansvarlige etter pasientjournalloven, jf. § 2 bokstav e.

Kravet til å gjennomføre bakgrunnssjekk gjelder forslaget til ny pasientjournallov § 22 a første ledd første punktum: «personer som skal ha eller har bred tilgang til objekter eller infrastruktur hvor det behandles store datasett med person- og helseopplysninger som er kritisk for helse- og omsorgstjenestens evne til å ivareta sine oppgaver». Plikten påhviler den dataansvarlige, som altså også kan være kommuner og fylkeskommuner.

Vi mener at vilkårene for bakgrunnssjekk er uklart formulert. Det er for eksempel ikke klart hva departementet mener med «kritisk for» eller «bred tilgang». Vi antar imidlertid at vilkårene for bakgrunnssjekk vil kunne være oppfylt også for personell tilknyttet kommuner og fylkeskommuner, som da vil være forpliktet til å gjennomføre bakgrunnssjekk.

Det kan også tenkes at personer som for eksempel er ansatt i leverandørselskaper i kommunal sektor vil oppfylle vilkårene for bakgrunnssjekk om «bred tilgang» ved å ha tilgang til kommunal IKT-infrastruktur og helsesystemer i flere kommuner.

Vi mener derfor at det er behov for en tydelig avklaring av hvilke virksomheter, sektorer og forvaltningsnivåer som omfattes av lovforslaget. Dette inkluderer kommunale og fylkeskommunale helse- og omsorgstjenester, private aktører, IT-leverandører og forskningsinstitusjoner.

Lovteksten bør inneholde en klar og entydig definisjon av hva som anses som kritiske enheter og hvilke typer stillinger som skal omfattes av krav om bakgrunnssjekk. Dette vil bidra til enhetlig praksis og redusere risikoen for forskjellsbehandling.

Det er også behov for en tydelig avklaring av forholdet mellom de foreslåtte endringene i helselovgivningen og sikkerhetsloven. Dette vil sikre at det ikke oppstår overlappende regelverk eller uklarheter som kan skape praktiske problemer.

Forholdet til databehandlere og leverandører

Det er etter vårt syn etter forslaget uklart hvordan krav om bakgrunnssjekk skal håndteres for ansatte hos IT-leverandører og databehandlere som har tilgang til sensitive data. Dette kan medføre juridiske og praktiske utfordringer, særlig knyttet til personvern og internasjonale forhold.

Lovforslaget bør presisere hvorvidt og hvordan bakgrunnssjekkskravet gjelder for eksterne leverandører, og om det er hjemmel for å gjennomføre bakgrunnssjekk av deres ansatte.

Forholdet til anskaffelsesregelverket er heller ikke drøftet og vurdert av departementet. Forslaget om bakgrunnssjekk kan få følger for allerede inngått kontrakter og kommende konkurranser.

Økonomiske og administrative konsekvenser av lovforslaget

Vi antar at de fleste kommuner og fylkeskommuner per i dag *ikke* er rigget for å gjennomføre bakgrunnssjekk som departementet foreslår. Implementering av bakgrunnssjekk vil derfor medføre betydelige økonomiske og administrative kostnader for kommuner og fylkeskommuner. Dette inkluderer opplæring av ansatte, etablering av rutiner, håndtering av klager og tid brukt på gjennomføring av bakgrunnssjekk.

Vi mener det er nødvendig at det tildeles ekstra midler og ressurser for å gjennomføre disse oppgavene på en god og forsvarlig måte. Kostnadene bør ikke dekkes innenfor eksisterende budsjetttrammer uten kompensasjon.

Strengere krav til bakgrunnssjekk kan også gjøre det vanskeligere å rekruttere kvalifisert personell, spesielt i teknologiske og spesialiserte stillinger hvor det allerede er mangel på kompetanse.

Det bør vurderes hvordan lovforslaget påvirker internasjonalt samarbeid, inkludert forskningsprosjekter og bruk av utenlandske leverandører.

Sentralisert gjennomføring av bakgrunnssjekk

Vi anbefaler at bakgrunnssjekkene utføres av en sentral, uavhengig aktør med nødvendig kompetanse og kapasitet. Dette vil sikre enhetlig praksis, høy kvalitet og troverdighet i gjennomføringen – og også økt rettsikkerhet for den som sjekkes. Det vil også kunne bidra til reduserte økonomiske og administrative konsekvenser for kommuner og fylkeskommuner, der disse ellers vil kunne bli betydelige for å kunne etablere og gjennomføre rutiner for bakgrunnssjekk med tilstrekkelig kvalitet.

Den sentrale enheten bør derfor etableres og være operativ *før* lovkravet trer i kraft, for å unngå praktiske utfordringer og sikre rettsikkerheten til ansatte og arbeidssøkere.

Rettsikkerhet og klageadgang

Det er viktig at arbeidstakere og arbeidssøkere får rett til innsyn i resultatet av bakgrunnssjekken og en begrunnelse dersom de ikke består. Dette vil bidra til å ivareta deres rettssikkerhet og mulighet til å korrigere eventuelle feil.

Arbeidsgiver bør kun informeres av den sentrale enheten om hvorvidt bakgrunnssjekken er bestått eller ikke, og ikke om detaljerte funn, for å ivareta personvernet.

Vi mener at det bør etableres en klageadgang for personer som ikke består bakgrunnssjekken, slik at de kan få vurderingen etterprøvd av en uavhengig instans.

Forskriftsarbeid og behov for tydelige rammer

Kommuner og fylkeskommuner bør involveres i arbeidet med å utarbeide forskrifter og retningslinjer, slik at deres erfaringer og behov blir ivaretatt.

Forskriftene bør gi klare retningslinjer for gjennomføring av bakgrunnssjekk, inkludert hvilke opplysninger som kan innhentes, hvordan vurderingene skal foretas, og hvordan personvernet skal ivaretas.

Forslag til begrensning av deling av store datasett

Vi har ingen merknader til forslaget om begrensninger i deling av store datasett.

Avslutning

Vi støtter målet om å styrke sikkerheten i helse- og omsorgssektoren, men mener at lovforslaget i sin nåværende form reiser flere spørsmål som må besvares før det kan vedtas. Vi ber departementet om å vurdere våre innspill og justere lovforslaget slik at det ivaretar både nasjonale sikkerhetsinteresser, personvern og rettssikkerheten til ansatte og arbeidssøkere.

Ved å adressere disse bekymringene og tydeliggjøre regelverket, vil man kunne utvikle et lovverk som styrker sikkerheten uten å svekke rettssikkerheten eller hindre nødvendig rekruttering og samarbeid.

Med hilsen

Kristin Weidemann Wieland
Områdedirektør forskning, innovasjon
og digitalisering

Asbjørn Finstad
Avdelingsdirektør
Strategisk IKT og digitalisering

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur